

Dr. Vida Sándor*

AZ EURÓPAI TÖRVÉNYSZÉK A KÜLÖNÖS MEGKÜLÖNBÖZTETŐKÉPESSÉGRŐL

A különös megkülönböztetőképesség kifejezést nemcsak a tételes magyar jog nem ismeri, de nem ismeri sem az EK védjegyjogi irányelve,¹ sem a közösségi védjegyrendelet.² Ugyanakkor hasonló fogalmak az EK néhány tagországa és az USA, valamint Nagy-Britannia joggyakorlatában és irodalmában használatosak, így a *secondary meaning* (a védjegy „megerősített” jelentéstartalma) vagy a német joggyakorlatban a *Kennzeichnungskraft* (megkülönböztető erő).

Úgy tűnik, az EK Törvényszéke³ egyik terminológiát sem kívánta átvenni, ellenben az azok jogi természetéhez közelálló *particular distinctive character* (különös megkülönböztetőképesség) kifejezést használta.

Az elvontnak tűnő bevezető megjegyzések helyett térjünk rá a konkrét jogvitára.

Tényállás⁴

A bejelentő (252 288 bejelentési szám alatt) 1996. április 30-án közösségi védjegybejelentést nyújtott be, amelynek tárgya egy fenyőfa ábrája, valamint az Aire Limpio⁵ szavak voltak. A bejelentés a 3. (illóolajok stb.) és az 5. (légfrissítők) osztályba sorolt árukat, valamint a 35. osztályba (reklámozás stb.) sorolt szolgáltatásokat tüntette fel.

A bejelentés közzétételét követően a 91.991 lajstromszámú közösségi védjegy jogosultja felszólalást nyújtott be. A felszólaló védjegye ugyancsak az 5. áruosztályba bejegyzett fenyőfa ábrájából áll, szintén légfrissítőkre van bejegyezve, s több analóg nemzeti, illetve nemzetközi védjegyre is hivatkozott.

Az Európai Unió Belső Piaci Harmonizációs Hivatala (BPHH)⁶ Felszólalási Osztálya a felszólalást teljes egészében elutasította.

A felszólaló által benyújtott fellebbezés az ügy érdemét tekintve eredményre vezetett: a BPHH Fellebbezési Tanácsa a bejelentést a 3. és az 5. áruosztályokban elutasította, s csak a szolgáltatások tekintetében tartotta fenn a korábban eljárt szervek határozatát.

* jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda

¹ 89/104 EGK sz., magyarul: CompLex CD Jogtár

² A Tanács 1993. december 20-i 40/94 EK sz. rendelete, H. L.

³ Elsőfokú Bíróság

⁴ Az interneten magyar nyelven is olvasható fordítás alapján. Ügyszám: T-168/04; <http://eur-lex.europa.eu>

⁵ Utalás (nyelvtanilag torzítva) az „aire limpido” azaz „tisztá levegő” kifejezésre

⁶ Közérthetően: az EK védjegyhivatala

252 288 közösségi
bejelentési szám

91.991 közösségi
lajstromszám

328 915 nk.
lajstromszám

Az ütköző védjegyek közötti hasonlóság vizsgálata során a Fellebbezési Tanács összehasonlította egyrészt a lajstromoztatni kívánt védjegyet, másrészt a 91.991 sz. közösségi, valamint a többi korábbi védjegyet. Úgy ítélte meg, hogy a korábbi közösségi védjegy megkülönböztetőképességre tett szert használata és egy másik korábbi védjegy széles körű ismertsége útján, amelynek alakja lényegében azonos a 91.991 sz. korábbi közösségi védjegyével (ítélet, 15. pont).

A Fellebbezési Tanács rámutatott arra, hogy az ütköző védjegyek mindegyike olyan fenyőfából áll, amelynek oldalsó részén rövidebb-hosszabb ágak vannak, törzse nagyon rövid, és egy talpazatként szolgáló nagyobb felületen helyezkedik el (ítélet, 16. pont).

A Fellebbezési Tanács emlékeztetett arra, hogy a fogalmi hasonlóság összetéveszthetőséghez vezethet, különösen, ha a korábbi védjegy vagy önmagában vett, vagy a közönség körében élvezett széles körű ismertségének köszönhetően különös megkülönböztetőképességgel rendelkezik (ítélet, 17. pont).

A Fellebbezési Tanács szerint a bemutatott bizonyítékok fényében kiderül, hogy a korábbi védjegy széles körben ismert az EK legalább egy részében, nevezetesen Olaszországban, ahol piaci részesedése becslések szerint meghaladta az 50%-ot, használata hosszú ideig folyamatos volt (ítélet, 18. pont).

A Fellebbezési Tanács a fenti bizonyítékokból azt a következtetést vonta le, hogy az ütköző védjegyek fogalmi hasonlósága, legalábbis Olaszországban, az érintett vásárlóközönség szemszögéből összetéveszthetőséget eredményezhet. Az ütköző védjegyek közötti különbségek, amelyek elsősorban abból erednek, hogy a lajstromoztatni kívánt védjegy fenyőfája olyan keretet képez, amelyben egy vidám emberi alak ábrája, valamint az „aire limpio” szavak találhatóak, nem küszöbölik ki az összetéveszthetőséget, mivel a lajstromoztatni kívánt

védjegy az érintett vásárlóközönség által úgy is érzékelhető, mint a korábbi védjegy vidám és élénk variációja (ítélet, 19. pont).

A keresetlevél

Az ügy érdemét tekintő elutasító határozatot a bejelentő keresettel támadta meg.

Keresetlevelében vitatta az összetéveszhetőséget (ítélet, 23–29. pont), valamint a fogalmi hasonlóságot, mivel a bejelentett védjegy vidám (humorous character) ábrázolás (ítélet, 30. pont).

Ezenfelül azzal érvelt, hogy (a felszólaló) korábbi védjegye csak gyenge megkülönböztető-képességgel rendelkezik (ítélet, 32. pont).

Álláspontja szerint a korábbi védjegy három okból kifolyólag nem rendelkezik a szükséges megkülönböztető-képességgel. Egyrészt a fenyőfa körvonalai leíró jellegűek az áruk mint szagtalanítók és légfrissítők vonatkozásában. Ezt a megállapítást támasztja alá az Egyesült Királyság Szellemitulajdon-hivatalának „Gyakorlati útmutatója az áru- és szolgáltatási védjegyek vizsgálatához”. Másrészt a korábbi védjegyet lényegében csak annak az árunak az alakja képezi, amely alakkal ellátva forgalmazzák. Márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint a védjegy nem tudja betölteni alapvető rendeltetését, ha az érintett megjelölés összekeveredik az áru külső megjelenésével. Jelen ügyben ez az eset áll fenn, mivel az érintett áruk kizárólag egy szemcsés szerkezetű, nem zsiros anyagból képzett, illatos szubsztanciával átítatt lapos táblácskából állnak, amelynek kontúrja megfelel a védjegy körvonalaival, mivel ezen áruk felületét teljes mértékben lefedi a védjegy. Harmadrészt a fenyőfa körvonalaiból álló alak az áru által célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges. Márpedig a közösségi védjegyrendelet 7. cikkének rendelkezései alapján nem lajstromozható az olyan formából álló megjelölés, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges. Ezenfelül a felszólaló amerikai szabadalmi bejelentésében szereplő áru rendeltetésének leírása azt mutatja, hogy az általa használt kúp alakú fa formája műszaki funkciót tölt be, nevezetesen a szagtalanító folyamatos és részleges kibocsátását, amely könnyedén megvalósul egy fenyőfa formájának felhasználásával, amely forma a szabadalom rajzaiban is megjelenik. A felperes ebből arra a következtetésre jutott, hogy a felszólaló a védjegyhez fűződő jogaira hivatkozással próbálja megtiltani harmadik személyek számára a korábban szabadalmi oltalom alatt álló forma használatát (ítélet, 33. pont).

Másrészről – a felperes (bejelentő) szerint a korábbi védjegy gyenge megkülönböztető-képességét nem erősíthette *a posteriori* az, hogy Olaszországban történő használata miatt a védjegy széles körű ismertségre tett szert. Ebben a vonatkozásban a felperes előadta, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint egy védjegy széles körű ismertsége nemcsak általános és absztrakt adatok – nevezetesen meghatározott százalékok – alapján ítéltető meg, és az üzleti forgalommal és a promóciós ráfordításokkal kapcsolatos érvek nem olyan jellegűek, hogy egy védjegy megkülönböztető-képességét azok alapján lehetne meghatározni (ítélet, 34. pont).

A Fellebbezési Tanácsnak a korábbi védjegy ismertsége elismerésére vonatkozó megállapításai a felperes (bejelentő) szerint több szempontból is hibásak (ítélet, 35. pont).

Először is annak megállapítását, hogy a korábbi védjegy fokozott (increased) megkülönböztetőképeséggel rendelkezik Olaszországban, nem lehetett kizárólag az eladási számokra és a reklámozás mértékére vonatkozó általános utalásokra alapozni, mivel jelentős és alacsony árú fogyasztási cikkekről van szó. Az eladott áruk mennyiségének tehát nem ugyanolyan a bizonyító ereje, mint a tartós, nagy értékű és kiváló minőségű cikkeké (ítélet, 36. pont).

Másodszor, a BPHH támaszkodott arra a tényre, hogy Olaszországban a szagtalanítók a perbeli beavatkozó (a felszólaló) által történő értékesítései meghaladják a többi, gépjárművekben használt szagtalanítók értékesítéseit, és ezáltal piaci részesedésük meghaladja az 50%-ot. A *Nielsen* marketingvizsgáló cég negyedéves jelentésének eladási adatai, amelyeket a beavatkozó képviselője eskü alatt tett nyilatkozatában idéz, nem vonatkoznak a 91.991 sz. közösségi védjeggyel ellátott árukra, hanem elsősorban az „arbre magique” (mágikus fa) elnevezést viselő árukat érinti, amelyeket a 91.991 sz. védjegytől eltérő védjeggyel ellátva forgalmaznak. Ezenfelül ezen adatok 1997-re és 1998-ra vonatkoznak, azaz a közösségi védjegybejelentés benyújtását követő jóval későbbi időpontra. Az 1996-os és 1997-es évek reklámkiadásaira vonatkozó adatok ugyanezen okokból kifolyólag nem megfelelőek, mivel e reklámok az „arbre magique” elnevezésű szagtalanítókra vonatkoznak, és 1996. április 30-át, azaz a közösségi védjegy bejelentését követően keletkeztek (ítélet, 37. pont).

Harmadszor, a korábbi védjegy olaszországbeli, hosszú ideig tartó használatának megállapítása vonatkozásában a Felszólalási Osztály és a Fellebbezési Tanács tévesen hivatkozott arra a tényre, hogy a védjegyet Olaszországban hosszú ideje használták, és ott 1954 óta lényegében azonos külalakkal ellátva oltalomban részesült a 178 969 lajstromszámú nemzetközi védjegy lajstromozása révén. Ily módon helytelenül mosta össze a védjegybejelentés időpontját e védjegy tényleges használatával, miközben semmilyen bizonyíték nem került benyújtásra a 178 969 lajstromszámú nemzetközi védjegy lajstromozást követő használatát illetően. Egyebekben a 178 969 lajstromszám olyan védjegyet takar, amely egy fehér talpazatot, valamint a „car freshner” (autó légrfrissítő) szóelemet tartalmazza, míg a 91.991 lajstromszám pusztán egy ábrás védjegyre vonatkozik. Ezenfelül az 5. osztályban történő lajstromozás nem a szóban forgó szagtalanítókra, hanem az alábbiakra vonatkozik: „fertőtlenítőszer, készítmények fürdőhöz, rovarirtó szerek, vegyi anyagok” (ítélet, 38. pont).

Következésképpen, tekintettel a gyenge megkülönböztetőképeségre, a korábbi védjegy csökkentett (reduced) oltalomban részesül, és elegendő lenne, hogy a lajstromoztatni kívánt védjeggyel csak csekély különbségek álljanak fent ahhoz, hogy a két megjelölés között az összetévesztés veszélye kizárható legyen. Ily módon, még ha a fogalmi hasonlóság fennállását el is ismernénk, az nem lenne elegendő az összetévesztés veszélyének kialakulásához. A fenyőfa képe nem mutat semmilyen fantáziadús elemet, és a 91.991 lajstromszámú védjegy széles körű ismertsége nem került kellőképpen bizonyításra.

A tárgyaláson a felperes benyújtotta és hivatkozott a Tribunal Supremo (Spanyol Legfelsőbb Bíróság) 2005. április 5-i ítéletére, amely jogerősen biztosítja számára a 2033859 lajstromszámú Aire Limpio spanyol védjegyen fennálló jogokat (ítélet, 40. pont).

A BPHH mint alperes ellentétes érveket adott elő az összetéveszthetőség vonatkozásában (ítélet, 42–45., 49. pont).

A korábbi védjegy megkülönböztetőképességének értékelését illetően a BPHH előadta, hogy ez utóbbi nem szűkül le egy fenyőfa ábrázolására. Egy fogalmilag sokkal összetettebb grafikai ábrázolásról van szó, nevezetesen egy fenyőfa különleges jellegzetességekkel, mint a rövidebb-hosszabb ágak és a négyszögletes talapzatra helyezett, nagyon rövid törzs (ítélet, 46. pont).

Figyelemmel Olaszországban az „arbre magique” szóelemet magában foglaló ábrás védjegy használata során a fenyőfa túlsúlyára, a BPHH úgy ítéli meg, hogy mind az „arbre magique” kifejezést, mind annak mindenhol jelen levő és frappáns grafikai elemét (amely megfelel azon korábbi védjegy ábrázolásának, amelyen a megtámadott határozat alapul), széles körben ismertnek és a célközönség által gyakran használnak kell tekinteni. Következésképpen a Fellebbezési Tanács helyesen ismerte fel, hogy a korábbi közösségi védjegy, amelyen e határozat alapul, Olaszországban különös megkülönböztetőképességgel rendelkezik – érvelt az EK védjegyhivatala (ítélet, 50. pont).

A BPHH ehhez hozzáteszi, hogy a beavatkozó (felszólaló) szerint a reklámok sugárzására még a lajstromozás iránti kérelem benyújtását megelőzően került sor, és egy ilyen nagy piac egy része nem szerezhető meg ilyen rövid idő alatt. Következésképpen nem valószínű, hogy 1996-ban az eladások száma alacsony volt (ítélet, 51. pont).

Végül a BPHH úgy ítéli meg – az Európai Bíróság az 1997. november 11-i, a SABEL-ítéletben megfogalmazott elvének (C-251/95. sz. ügy 24. pont⁷) alkalmazásával –, hogy az ütköző védjegyek fogalmi hasonlósága Olaszországban, ahol a korábbi védjegy különös megkülönböztetőképességgel bír, olyan összetéveszthetőséget okozhat, amelyet még a védjegyek közötti stílusbeli és animációs különbségek alapján sem lehet kiküszöbölni. A lajstromoztatni kívánt védjegyet ugyanis úgy is lehetne tekinteni, mint amely a célközönség által széles körben ismert korábbi védjegy mulatságos és élénk változata (ítélet, 52. pont).

A beavatkozó (felszólaló) minden vonatkozásban vitatta a felperes érvelését, és ellenérveket adott elő (ítélet, 53–66. pont).

⁷

Az ítélet teljes terjedelemben magyarul: IM Adatbázis. – A 24. pont szövege:

... minél jellegzetesebb a korábbi védjegy, annál nagyobb az összetéveszthetőség veszélye. Ennélfogva nem kizárt, hogy két védjegy hasonló jelentéstartalmú ábrái alkalmazásából eredő fogalmi hasonlóság előidézi az összetéveszthetőség veszélyét, amennyiben a korábbi védjegy különös megkülönböztető jelleggel rendelkezik, akár önmagában, akár a fogyasztók körében élvezett jóhírnevéből kifolyólag.

*Az ítélet*⁸

Az EK Törvényszéke a 2006. január 12-i tárgyalást követően hozott ítéletével a felperes (bejelentő) keresetét elutasította.

Az ítélet abból indul ki, hogy a megtámadott határozatban a Fellebbezési Tanács úgy ítélte meg, hogy az ütköző védjegyek fogalmilag hasonlóak és összetéveszthetőek. Ezen végeredményre az a megállapítás vezetett, miszerint a 91.991 lajstromszámú, 1996. április 1-je óta oltalom alatt álló, fenyőfa alakjából álló korábbi közösségi védjegy Olaszországban különös megkülönböztetőképeséggel (particularly distinctive character) rendelkezik. E megállapítás az ugyanilyen fenyőfa alakját megjelenítő és az „arbre magique” szöveget is tartalmazó nemzetközi védjegy olaszországbeli széles körű ismertségén és hosszú ideig történő használatának elfogadásán alapul (ítélet, 70. pont).

Először is tehát azt kell vizsgálni, vajon a Fellebbezési Tanács helyesen állapította-e meg, hogy a 91.991 lajstromszámú korábbi közösségi védjegy különös megkülönböztetőképeségre tett szert egy másik lajstromozott – nevezetesen az „arbre magique” – védjegy hosszú ideig történő használata révén, illetve Olaszországban a hosszú ideig történő használat miatt ott széles körben ismertnek tekinthető-e (ítélet, 71. pont).

Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az ítélkezési gyakorlat elismeri, hogy valamely védjegy önmagában is vagy a piacon való ismertsége folytán rendelkezhet különös megkülönböztetőképeséggel (a fenti 52. pontban hivatkozott SABEL-ítélet 24. pontja;⁹ jelen ítélet, 72. pont).

Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy egy védjegy megkülönböztetőképeségének megszerzése következhet akár a védjegynek a lajstromozott védjegy részeként történő használatából. Ez esetben elegendő, hogy e használat következtében az érintett vásárlóközönség ténylegesen egy meghatározott vállalkozástól származóként érzékelje a korábbi védjegyek által jelölt árut vagy szolgáltatást [lásd ebben a vonatkozásban az Európai Bíróság C-353/03. sz., a Nestlé-ügyben 2005. július 7-én hozott ítéletének (EBHT 2005., I-6135. o.) 30. és 32. pontját;¹⁰ jelen ítélet, 73. pont].

Következésképpen el kell azt is ismerni, hogy egy védjegy különös megkülönböztetőképesége megszerezhető hosszú ideig történő használata és egy lajstromozott védjegy rész-

⁸ Vö. 4. láb.

⁹ Vö. 7. láb.

¹⁰ A szöveg:

... a megkülönböztetőképeség megszerzése következhet akár a bejegyzett védjegy egy elemének a védjegy részeként történő használatából, vagy egy megkülönböztetőképeséggel rendelkező megjelölésnek lajstromozott védjegy formájában történő használatából. Ebben a két esetben elegendő, hogy e használat következtében az érintett vásárlóközönség ténylegesen egy meghatározott vállalkozástól származóként érzékelje a bejelentő védjegye által jelölt árut vagy szolgáltatást (ítélet, 30. pont).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy egy védjegy megszerzheti az irányelv 3. cikke (3) bekezdésében, illetve a közösségi védjegyrendelet 7. cikke (3) bekezdésében foglalt megkülönböztetőképeséget annak következtében, hogy e védjegyet egy lajstromozott védjegy részeként vagy ahhoz kapcsolódóan használták (ítélet, 32. pont).

ként történő széles körű ismertsége révén, ha a célközönség a védjegyet úgy érzékeli, mint amely egy meghatározott vállalkozás áruinak származását jelzi (ítélet, 74. pont).

Jelen esetben az a kérdés, hogy vajon a Fellebbezési Tanács helyesen jutott-e arra a megállapításra, hogy a 91.991 lajstromszámú korábbi közösségi védjegy különös megkülönböztetőképességre tett szert azon tényből kifolyólag, hogy egy korábban lajstromozott védjegy részeként használták, igenlő válasza sarkall, amennyiben a 91.991 lajstromszámú korábbi közösségi védjegyet az ARBRE MAGIQUE védjegy részeként lehet tekinteni (ítélet, 75. pont).

Ebben a vonatkozásban a Fellebbezési Tanács helyesen állapította meg, hogy a fenyőfa alakjának ábrázolása, amely jelentős, sőt meghatározó szerepet játszik az ARBRE MAGIQUE védjegyben, megfelel a 91.991 lajstromszámú közösségi védjegy által ábrázolt megjelölésnek. Következésképpen a Fellebbezési Tanács helyesen jutott arra a megállapításra, hogy a 91.991 lajstromszámú korábbi közösségi védjegy a korábbi ARBRE MAGIQUE védjegy részét képezi. Ily módon a korábbi védjegy megkülönböztetőképességet szerezhett azáltal, hogy az utóbbi védjegy részeként használták (ítélet, 76. pont).

Következésképpen a Fellebbezési Tanács helyesen járt el, amikor az ARBRE MAGIQUE védjegy használatára és széles körű ismertségére vonatkozó valamennyi bizonyítékot megvizsgálta annak érdekében, hogy megállapítsa a hosszú ideig történt használatot, a széles körű ismertséget és következésképpen a 91.991 lajstromszámú közösségi védjegy egy részének különös megkülönböztetőképességét (ítélet, 77. pont).

Ami jelen esetben a bizonyítékoknak a Fellebbezési Tanács által történt vizsgálatát illeti, a támadott határozat helytállóan mutatott rá, hogy az ügy irataiban – döntően a beavatkozó által előterjesztett felszólalás keretében benyújtott iratok – szereplő bizonyítékokból megállapítható, hogy egy lajstromozott –, azaz az ARBRE MAGIQUE korábbi védjegy részeként –, a 91.991. lajstromszámú közösségi védjegy Olaszországban hosszú ideig használat tárgya volt, ott széles körben ismert, és mint ilyen különös megkülönböztetőképességgel rendelkezik (ítélet, 78. pont).

A támadott határozat tehát figyelembe veszi az ARBRE MAGIQUE védjegy hosszú ideig történt használatát és azt a tény, hogy az e védjeggyel ellátott termékek éves eladása meghaladja a 45 milliós egységet, illetve hogy Olaszországban az eladások 1997-ben és 1998-ban a piaci részesedés több mint 50%-át képviselték. Ezenfelül a támadott határozat figyelembe veszi azt a tény is, hogy Olaszországban az áruk promóciójához szükséges reklámok költsége 1996-ban és 1997-ben meghaladta a 7 milliárd lírát (közel 3 615 198 EUR; ítélet, 79. pont).

Az a tény, hogy az eladási adatok 1997-re és 1998-ra, a reklámkiadások pedig 1996-ra és 1997-re, azaz a felperes által benyújtott lajstromozás iránti kérelem időpontja – nevezetesen 1996. április 30-a – utáni időpontokra vonatkoznak, nem elégséges ahhoz, hogy megfossza a 91.991 lajstromszámú korábbi védjegy széles körű ismertségének megállapítására vonatkozó elemeket bizonyító erejüktől (ítélet, 80. pont).

Valójában az ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi védjegybejelentés benyújtását követően keletkezett bizonyítékokat akkor lehet tekintetbe venni, ha az ezen időpontokban fennál-

ló helyzetből való következtetések levonását lehetővé teszik [az EK Törvényszéke T-262/04. sz., BIC kontra OHIM (öngyújtó formája)-ügyben 2005. december 15-én hozott ítéletének 82. pontja; lásd ebben a vonatkozásban az Európai Bíróság C-192/03. P. sz., Alcon kontra OHIM-ügyben 2004. október 5-én hozott végzésének (EBHT 2004., I-8993. o.) 41. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot]. Az ilyen körülmények lehetővé tehetik a releváns időszakban az érintett védjegy használata terjedelmének elismerését vagy jobb értékelését [lásd ennek megfelelően az Európai Bíróság C-259/02. sz., a La Mer-ügyben 2004. január 27-én hozott ítéletének (EBHT 2004., II-1159. o.) 31. pontját¹¹ – jelen ítélet, 81. pont].

A Fellebbezési Tanács tehát helyesen jutott arra a megállapításra, hogy az ilyen, későbbi körülmények lehetővé tették a felperes által benyújtott, lajstromozás iránti kérelem napján fennálló helyzetre vonatkozó következtetések levonását és annak megerősítését, hogy ugyan-ezen a napon a 91.991. lajstromszámú védjegy széles körűen ismert volt (ítélet, 81. pont).

Ki kell emelni azt is, hogy 1997-ben és 1998-ban az 50%-os piaci részesedés megszerzése csak folyamatosan mehetett végbe. A Fellebbezési Tanács tehát nem követett el hibát, amikor lényegében arra a megállapításra jutott, hogy az 1996-os helyzet nagyjából hasonló volt (ítélet, 83. pont).

Nem fogadható el egyébként a felperes azon érve, miszerint a Fellebbezési Tanács helytelenül állapította volna meg a korábbi védjegy olaszországbeli különös megkülönböztetőképességét kizárólag az eladási adatokra és a reklámozás mértékére vonatkozó általános utalásokra alapozva. Igaz, hogy a felperes által hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint egy védjegy megkülönböztetőképessége nem állapítható meg kizárólag általános és absztrakt adatok, mint például meghatározott százalékok alapján [a Bíróság C-299/99 sz., a Philips-ügyben 2002. június 18-án hozott ítéletének (EBHT 2002., I-5475. o.) 62. pontja¹²]. Mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy először is ezen ítélkezési gyakorlat elsősorban egy lajstromozás iránti kérelem tárgyát képező védjegy megkülönböztetőképességének megszerzésére, és nem – mint jelen esetben – egy már lajstromozott, megkülönböztetőképességgel bíró védjegy széles körű ismertségének értékelésére vonatkozik.

Másodsorban, jelen esetben annak érdekében, hogy megállapítsa a védjegy széles körű ismertségét, a Fellebbezési Tanács nemcsak az általános utalásokat, mint pl. a meghatározott százalékokat, vette figyelembe, hanem a felperes által egyébként nem vitatott ARBRE MAGIQUE védjegy hosszú ideig történő használatát is (ítélet, 85. pont).

El kell utasítani a felperes azon érvét is, amely szerint a Fellebbezési Tanács helytelenül támaszkodott arra a tényre, hogy a korábbi védjegy 1954 óta lényegében ugyanolyan formával ellátva részesült védelemben a 178 969 lajstromszám alatt. A felperes nem tudja meggyőzően alátámasztani, hogy a Fellebbezési Tanács összemosta a lajstromozás iránti ké-

¹¹ Vö. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 1. (111.) évf. 2. sz., 2006. április, p. 50

¹² Az ügyről beszámol dr. Vida Sándor: Az Európai Bíróság védjegyjogi gyakorlata. Miskolc, 2006. – A szöveg: Az Irányelv 3. cikk 3. bekezdése szerinti követelményeknek való megfeleléshez általános hivatkozások, ... adatok, mint például előre meghatározott (predetermined) százalékok nem elégségesek.

relem időpontját a 178 969 lajstromszámú CAR FRESHNER védjegy tényleges használatának időpontjával anélkül, hogy a lajstromozást követő használatát illetően bármilyen bizonyíték benyújtásra került volna. Ahogyan azt már a BPHH korábban is felvetette és megerősítette a tárgyaláson, a Fellebbezési Tanács az ARBRE MAGIQUE védjegy olaszországbeli igazolt használatára támaszkodott, és nem a CAR FRESHNER védjegy használatára. Igaz, a megtámadott határozat megállapítja, hogy a CAR FRESHNER védjegy 1954 óta oltalom alatt áll, azonban a hosszú ideig történő használatot illetően az ARBRE MAGIQUE védjegyre hivatkozik (ítélet, 86. pont).

A fentiekből megállapítható, hogy a Fellebbezési Tanács helyesen mondta, hogy az ARBRE MAGIQUE védjegy, és következésképpen Olaszországban a 91.991 lajstromszámú védjegy – mint amely az árut egy meghatározott vállalkozástól származóként jelöli – széles körű ismertsége és hosszú ideig történő használata jogi szempontból kellően bizonyított (ítélet, 87. pont).

A 91.991 lajstromszámú korábbi közösségi védjegy olaszországbeli széles körű ismertségére figyelemmel, amely elsősorban mint az ARBRE MAGIQUE védjegy ezen a területen fennálló széles körű ismertségéből és az ezen utóbbi védjegy egy részekénti, hosszú ideig történő használatából ered, meg kell állapítani, hogy a Fellebbezési Tanács nem követett el hibát, amikor megállapította a védjegy különös megkülönböztetőképességét Olaszországban (ítélet, 88. pont).

Az árukról szólva az ítélet azt mondja, hogy azok még a 3. osztály tekintetében is hasonlóak (ítélet, 89–90. pont).

A védjegyek hasonlósága vonatkozásában az ítélet úgy szól, hogy mindkét védjegy fenyőfát jelenít meg, s a közönség úgy is vélheti, hogy a későbbi vidám, humoros alak a korábbi védjegy változata (ítélet, 91–96. pont).

Az összetéveszthetőséget elemezve az ítélet az összbenyomás, a domináns elemek jelentősége vonatkozásában követett joggyakorlatra utal (ítélet, 97. pont), majd arra a következtetésre jut, hogy figyelemmel először is a szóban forgó áruk hasonlóságára, a szóban forgó védjegyek vizuális és fogalmi hasonlóságára és másrészt arra a tényre, hogy a korábbi védjegy különös megkülönböztetőképességgel rendelkezik Olaszországban, meg kell állapítani, hogy a Fellebbezési Tanács nem követett el hibát, amikor arra a megállapításra jutott, hogy fennáll az összetévesztés veszélye (ítélet, 102. pont).

Nem megalapozott a felperes azon érve, miszerint a korábbi védjegy gyenge megkülönböztetőképességgel bírna, mert a fenyőfa alakja leíró jellegű az érintett áruk vonatkozásában. Ahogyan a BPHH arra helytállóan hivatkozik, a korábbi védjegy nem egyszerű, élethű ábrázolása egy fenyőfának. Az ábrázolt fenyőfa stilizált, és több különleges tulajdonsággal rendelkezik: négyzögletes talpazatra helyezett, nagyon rövid törzse van. Ezen felül, amint ahogyan az megállapítást nyert, figyelemmel széles körű ismertségére, a korábbi védjegy különös megkülönböztetőképességre tett szert. Ezenkívül a felperesnek az Egyesült Királyság Szellemitulajdon-hivatala útmutatójára alapított érve, amely megerősítené a fenyőfa

alakjának megkülönböztetőképességét az érintett áruk vonatkozásában, nem releváns, mivel a közösségi védjegyrendszer szabályok együtteséből álló autonóm és sajátos célokat követő rendszer: alkalmazása független a nemzeti rendszerektől, és a Fellebbezési Tanácsok határozatainak jogszerűségét kizárólag a közösségi bíróságok által értelmezett közösségi védjegyrendelet alapján lehet értékelni (ítélet, 104. pont).

El kell utasítani továbbá a felperes arra vonatkozó érveit, amelyekkel bizonyítani próbálja, hogy a korábbi védjegy lajstromozását el kellett volna utasítani, mivel egyrészt nem kizárólag annak az árunak a formájából áll, amelynek forgalmazása ezen védjeggyel ellátva történik, másrészt a korábbi védjegy formája, nevezetesen a fenyőfa alakja az áru által kívánt műszaki hatás elérése szempontjából, szükséges volt. A felperes ugyanis a felszólalási eljárás keretében nem hivatkozhat feltétlen kizáró okra a BPHH vagy a nemzeti hivatal által lajstromozni kívánt megjelöléssel szemben (ítélet, 105. pont).

A fentiekből következik, hogy az első jogalapot, amely a közösségi védjegyrendelet 8. cikke (1) bekezdésének *b*) pontja megsértésére vonatkozott, mint megalapozatlant el kell utasítani.

A továbbiakban az ítélet a felek érveit tárgyalja, végül pedig a költségekről rendelkezik (ítélet, 108–120. pont).

*Knaak*¹³ észrevételei

Nem tekinthető véletlennek, hogy a közösségi védjegy jog egyik ismert kommentátora terjedelmes írásban elemzi az ítéletet – hiszen az első ízben foglal állást közösségi védjegy ismertté válása következtében megszerzett különös megkülönböztetőképességről.¹⁴

Tekintettel arra, hogy az AIRE LIMPIO-ügyben az EK Törvényszéke közösségi védjegybejelentés tárgyában hozott ítéletet, Knaak kommentárjának csak a közösségi védjegyre vonatkozó két kiemelkedően fontos megállapítását ismertetem.

Az Európai Bíróság joggyakorlatára visszaillesztve bevezetésként a CHEVY-ügyben hozott ítéletről¹⁵ emlékezik meg, amely szerint a „jó hírnév feltétele, hogy a védjegyet a *közönység jelentős része* ismerje. A jó hírnév fennállásához elegendő, ha az *a tagállam jelentős része* tekintetében megvan”.

A jó hírnév territorialis vonatkozásában az EK Törvényszéke által a TDK-ügyben hozott ítéletéről¹⁶ megemlékezve azt említi, hogy „a jó hírnévnek az érintett földrajzi terület jelentős részén fenn kell állnia”.

Ezt követően az EK Törvényszéke egy újabb ítéletét ismerteti, amelyet az a NASDAQ-ügyben¹⁷ hozott. Ebben az ügyben bizonyítást nyert, hogy a NASDAQ védjeggyel jelzett szol-

¹³ R. Knaak: Die Kennzeichnungskraft im Gemeinschaftsmarkenrecht. GRUR Int., 2007, p. 801

¹⁴ Knaak i. m. (13), p. 806

¹⁵ Az ítélet rendelkező része, vö. *Vida* i. m. (12), p. 169

¹⁶ Ítélet, 49. pont, vö. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2. (112.) évf. 6. sz., 2007. december, p. 96

¹⁷ T-47/06 ügyszám, ítélet, 46. pont

gáltásokra történő utalások megtalálhatók voltak az USA tőzsdeindexében, Nagy-Britannia, Írország, Franciaország, Németország, Belgium, Spanyolország, Dánia, Finnország vezető napilapjaiban, valamint több európai televíziós csatornán, mint pl. a BBC World, vagy a CNN. Ezenfelül a NASDAQ védjeggyel jelzett szolgáltatásokat a jogosult folyamatosan hirdette a televízióban és a pénzügyi sajtóban, továbbá Nagy-Britanniában számos sporteseményt szponzorált. Ezeket a tényeket mind a BPHH Fellebbezési Tanácsa, mind az EK Törvényszéke mint a jó hírűség megalapozó tényeket értékelte.

Messzemenően egyetértek azzal az elsődleges következtetéssel, hogy a különös megkülönböztetőképesség egyrésztől, másrésztől a közösségi védjegyrendelet 8. cikk (5) bekezdésében, valamint 9. cikk (1) bekezdés c) pontjában említett jó hírűség azonos mértékkel mérendő, lényegileg azonos feltételeknek megfelelő jogi fogalmak. Mindkét esetben az a döntő, hogy a közösségi védjegy a piacon kellőképpen ismert, nevezetesen, hogy a védjegyet az érdekelt forgalmi körök jelentős része ismeri, amint azt az AIRE LIMPIO-ügyben az EK Törvényszéke megállapította.

Nézete szerint az oltalom területiális hatálya szempontjából is ez a helyzet. Véleménye szerint ezért a különös megkülönböztetőképességnek az EK jelentős részében fenn kell állnia. Ugyanakkor az AIRE LIMPIO-ügyben hozott ítélet a különös megkülönböztetőképesség területiális vonatkozásaira nem tér ki, abban csupán annyi olvasható, hogy a védjegy az „EK egy részében”, nevezetesen Olaszországban széles körben ismertté vált.

Ezt Knaak nem tartja elégségesnek – ez a második következtetése –, s azzal bírálja az ítéletet, hogy amint azt monográfiájában¹⁸ is kifejtette, nem elegendő, ha a közösségi védjegy jó hírű és azon alapuló különös megkülönböztetőképessége csak az EK egyetlen tagországában áll fenn, annak az EK jelentős részében fenn kell állnia. – Magam ezt az igényt maximalistának tartom, ilyen álláspont mellett a jó hírű közösségi védjegyek száma roppant alacsony volna, s külön kérdés, hogy az „új” tagállamokban hány ilyen közösségi védjegy akadna.

De még ha Knaak kritikája a jó hírű védjegy vonatkozásában helytállóan is bizonyulna az elkövetkező évek joggyakorlata alapján, akkor is megjegyzendő, hogy az EK Törvényszéke ítélete a „jó hírűség” kifejezést nem használja, hanem „különös megkülönböztetőképességről” beszél.

Megjegyzések

Magam nem tekintem véletlennek, hogy az EK Törvényszéke következetesen a „különös megkülönböztetőképesség” kifejezést használja. Nézetem szerint a közösségi védjegy jogban új fogalommal állunk szemben, amelynek feltételei figyelemre méltó hasonlóságot mutatnak a „jó hírűség” fogalmához, de attól nem csak nyelvtanilag különböznek.

¹⁸ G. Schricker–E.M.Bastian–R. Knaak: *Gemeinschaftsmarke und Recht der Mitgliedstaaten*. München 2006, GVO Rdnr. 177, 178

Amint azt előljáróban említettem, sem az irányelv, sem a közösségi védjegyrendelet nem ismeri a „különös megkülönböztetőképesség” fogalmát, az utóbbi tehát jogalkalmazói jogalkotás eredményeként fogható fel – amely persze nem áll előzmény nélkül (egyes tagállamok jogában).

A jó hírnév védjegyjogi oltalma *sui generis* közösségi intézmény, amelynek biztosítása több tagállamban korántsem ment, illetve meggyeszerűen.

Talán erre is vezethető vissza, hogy az EK Törvényszéke a közösségi védjegyrendelet 8. cikk (1) bekezdés *b*) pontja¹⁹ alapján az összetéveszthetőség egy sajátos tényállásának konstruálásával hozta meg ítéletét, egyúttal elkerülve a jó hírnév megállapításának buktatóit, illetve az ilyen megállapítás támadhatóságát.²⁰

Ezen nincs is mit csodálkozni, ha figyelembe vesszük, hogy az Európai Bíróság a már hivatkozott CHEVY-ügyben hozott ítéletében a jó hírűség területiális követelményei tekintetében meglehetősen nagyvonalú volt. Ezt nálunk *Árva*²¹ – jóval az EU-csatlakozás előtt – ugyancsak megkérdőjelezte. Márpedig az EK Törvényszéke aligha gondolhatta célszerűnek, hogy ebben a kérdésben az Európai Bíróságnál szigorúbb álláspontra helyezkedjék.

Ugyanakkor alig hiszem, hogy hazai viszonyaink között a nemzeti, illetve nemzetközi védjegyek tekintetében az ilyen differenciált joggyakorlat bevezetése indokolt lenne. A „különös megkülönböztetőképesség” mint jogi kategória indokolt persze egy 27 országot magában foglaló piac, illetve erre kiterjedő közösségi védjegy esetén, hazánk területét figyelembe véve azonban ilyen joggyakorlat bevezetését nem látom fontosnak.

Továbbmegyek, még a nálunk működő közösségi védjegy bíróságok (Fővárosi Bíróság, Fővárosi Ítéltábla) előtt közösségi védjegyek jogosultjai által indított védjegybitorlási ügyekben is aligha szükséges ennek az új jogi fogalomnak az alkalmazása, hiszen a bíróságnak ilyen esetben azt kell vizsgálnia, hogy a bitorolt védjegy Magyarország területén ismert (jó hírű)-e. Így járt el egyébként a Német Legfelsőbb Bíróság is a „csokoládénuszi aranyszínű fóliában”-perben, amikor csak a németországi ismertséget vizsgálta és vette figyelembe.^{22, 23}

Másrészt ugyanakkor a magyar vállalatok közösségi védjegybejelentései, a BPHH előtt folytatott felszólalási, illetve védjegytorlási eljárások keretében az előzőekben ismertetett szempontok pozitív vagy negatív kihatású védjegy hivatali vagy bírósági döntéseket eredményezhetnek, amit nem árt számításba venni.

¹⁹ Az összetéveszthetőség meghatározása

²⁰ *Vida* i. m. (12), p. 181, 254

²¹ *Dr. Árva Katalin*: Szemelvények az Európai Bíróságnak a Tanács első Védjegyjogi Irányelvéhez kapcsolódó gyakorlatából. *Védjegyvilág*, 2002, 2. sz., p. 38

²² GRUR Int., 2007, p. 304

²³ A lényegében analóg, ausztriai védjegybitorlás miatti: ideiglenes intézkedés iránti eljárásra; vö. *Védjegyvilág*, 1995, 1–2. sz., p. 23.